

Oponentský posudek na bakalářskou esej

Karolína Kubová, Jsme připraveni na demografickou krizi? Univerzita Karlova V Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2010, 59 stran textu.

Demografický vývoj mnoha evropských zemí je zejména z hlediska věkové struktury obyvatelstva hodnocen jako nepříznivý, v řadě států se hovoří o demografické krizi. Tato situace (kromě jiného inspirovala autorku bakalářské eseje k volbě tématu práce, kterou nazvala otázkou, a to zda „Jsme připraveni na demografickou krizi?“ Vzhledem k další autorčině motivaci vycházející z osobní, respektive rodinné zkušenosti, pojala zvolený úkol v poněkud širším záběru. Zabývala se v první rovině stářím, stárnutím, mezigenerační solidaritou, sociálním státem, ve druhé rovině krátce vlastní demografickou krizí, ale také ústavní versus domácí péčí o seniory, životem v domovech pro seniory, ale i sebevraždami, umíráním a smrtí. Tématický rozsah tedy více než široký, z něhož mimo jiné vyplývá nejen zájem, ale i výrazné zaujetí sledovanou problematikou.

Karolína Kubová koncipovala svoji bakalářskou esej celkem (včetně úvodu a závěru) do jedenácti kapitol. V úvodu (s. 6-7) expresivně vyložila důvody, které ji motivovaly k volbě tématu. Ve druhé kapitole se stručně (s. 7-10) pokusila nastínit „širší pohled na problematiku“. Uvedla za rok 2003 data o rozložení obyvatelstva podle hlavních věkových skupin u nás a v dalších zemích (Maďarsko, Rakousko, Slovensko, Švédsko), zmínila se o mezigenerační solidaritě a její potřebnosti a výčtově uvedla faktory ovlivňující kvalitu života ve stáří. Třetí (s. 11-19) a čtvrtou (s. 19-20) kapitolu věnovala v různých souvislostech stáří a stárnutí. Sociální stát (jeho vývoj, jeho úloha v moderní společnosti a vazba na starobní důchody) se stal námětem páté kapitoly (s. 20-25).

Samotnému tématu demografické krize je věnována kapitola šestá (s. 26-31), a to ve dvou podkapitolách „Demografické stárnutí populace“ a „Demografická krize a její nástrahy“. V první z nich podává tabulkový přehled o budoucím vývoji složení obyvatelstva České republiky podle hlavních věkových skupin a ve druhé se dotkla některých důsledků demografické krize.

Ústavní a domácí péčí o seniory se pak autorka zabývala v nejobsáhlejší sedmé kapitole (s. 31-46). Zde charakterizovala ageismus, ústavní a domácí péči, sociální péči a její současnou situaci v Praze a důchodovou reformu. Překvapivě však do této kapitoly zařadila i podkapitolu 7.2.1, a to „Porovnání věkové struktury v ČR v Německu“ (s. 35-37).

Před vlastním závěrečným shrnutím zařadila Karolína Kubová do své eseje ještě tři kapitoly, a to „Život v domovech pro seniory“ (8. kap. – s. 47-48), „Sebevraždy“ (9. kap. – s. 48-50) a „Umírání a smrt“ (10. kap. – s. 50-54), kde se dílčím způsobem zaměřila na některé otázky a problémy více či méně související se základní pojednávanou tematikou.

Podíváme-li se na předloženou bakalářskou esej jako na celek, můžeme konstatovat, že autorka zvolila velice aktuální -přesto stále opomíjenou- problematiku a zpracovala ji s výrazným osobním zaujetím. Ocenit je třeba zejména velice obsáhlý seznam použité literatury české i zahraniční provenience, stejně jako využití skeletového překlada, různých přednášek, diplomových prací i internetových zdrojů.

Po obsahové stránce však bakalářská esej Karolíny Kubové vykazuje některé rezervy. Především se jedná o absenci na počátku jasně vytyčeného cíle práce. Setkáme se s ním až v závěru v konstatování „cílem mé bakalářské práce bylo zamyslet se nad problematikou stáří v širších souvislostech“ (s.54), což navíc nepříliš koresponduje se samotným názvem eseje. Jedinou konkrétní otázku tak můžeme najít pouze v anotaci, a to zda je pro seniory vhodnější domácí nebo ústavní péče (s.4), a to se opět příliš nevztahuje k názvu eseje. Podobně jako vytyčení cíle absentuje i celková charakteristika metodického přístupu, který autorka zvolila. Pouze ve třístránkové podkapitole 7.2.1 uvádí „v této kapitole provedu sekundární analýzu“ a na s. 38 čteme „v této kapitole bych ráda popsala poznatky z mé dosavadní praxe“, ovšem bez dalšího upřesnění. V závěru pak postrádám odpověď na otázku z názvu bakalářské eseje. Na druhou stranu bych na tomto místě ocenila tu skutečnost, že autorka pracuje i s nejnovější literaturou, užívá ji v širších souvislostech a některé její dílčí postřehy svědčí o porozumění zkoumanému problému.

Řadu nedostatků najdeme ovšem i ve formální stránce zpracování bakalářské eseje. Už sama její struktura se vyznačuje spíše nahodilostí řazení dílčích témat. Např. označení sociální stát je součástí názvu 2. kapitoly a po té je stěžejní složkou v kapitole č. 7. Dále se u jednotlivých tabulek objevují zdvojené názvy (zřejmě pozůstatek původního zdroje) a u některých i rozdílné číslování. (srv. s. 27, 28). Uvedené grafy v podkapitole 7.2.1 jsou označeny a číslovány jako tabulky (srv. s. 35-36) V textu zařazené fotografie postrádají číselné označení a název (srv. s. 43 a 47), přičemž uvedený zdroj je spíše názvem fotografie. Práce trpí rovněž občasným neodkazováním na zdroje (srv. např. s. 17), gramatickými chybami (srv. např. s. 9, 42) a překlepy (srv. např. s. 24).

Souhrnně lze konstatovat, že bakalářská esej Karolíny Kubové jako celek zhruba odpovídá základním požadavkům, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem navrhuji hodnocení na pomezí -podle průběhu obhajoby- mezi dobře až velmi dobře.

6. srpna 2010

Miloslava Turková